Bitesize

O Ran

TRAETHYDD Nofel am blentyndod merch o’r enw Angharad ydy *O Ran*. Er mai stori ddychmygol ydy hi, mae ’na elfen hunangofiannol iddi gan fod yr awdures, Mererid Hopwood, yn debyg o ran oedran i Angharad, ac fe'i magwyd yng Nghaerdydd yn ystod y ’70au.

Stori am daith ydy *O Ran*. Mae 'na dair taith: taith yn ôl mewn amser i blentyndod Angharad yng Nghaerdydd y '70au, taith i ganfod y gwir a thaith 'go iawn', o Lundain – lle mae Angharad yn byw – i Gaerdydd, lle cafodd ei magu.

Mae’r nofel wedi ei rhannu’n bedair rhan: gadael, ymlaen, croesi a chyrraedd.

Mae pob rhan yn adlewyrchu nid yn unig y siwrne go iawn, ond taith Angharad o'i phlentyndod i'r presennol.

Mae Angharad, sy’n unig blentyn, yn byw efo’i thad, Ifan Gwyn, sy’n gyfansoddwr ac yn gyfeilydd. Mae o hefyd yn rhoi gwersi canu i gantorion ifanc.

IFAN Un, dau …

CANTORES 1 ‘Mae bys Meri Ann wedi briiiifo …’

IFAN Drïwn ni eto, ond yn uwch, ie?

CANTORES 1 ‘Mae bys Meri Ann …’

TRAETHYDD Be ’di’r ots am ei bys hi? Be am fy nghlustiau i?!

Bu farw Mary, mam Angharad, pan oedd Angharad yn fabi. Felly, mae mam ei mam, mam-gu – ‘Myn-gu’ – ac Anti June yn teithio o Lanybydder yn y gorllewin yn wythnosol i edrych ar ôl Angharad a’i thad. Mae tafodiaith yr ardal i’w chlywed yn gyson drwy’r nofel.

MAM-GU Jiw, y’n ni’n neud yn dda ’ma. Y’n ni byti cwpla! Reit. Dished mewn munud, a mynd sha’r dre ’na pnawn ’ma.

ANTI JUNE Pasa honco fonco draw ata i. Wi’n gweud ’tho ti, ma’r holl gymoni ’ma’n chware hafoc ’da mhenglinie i.

TRAETHYDD Bob blwyddyn mae Angharad a'i thad yn ymweld â bedd ei mam. Ar un ymweliad, mae Angharad yn sylwi bod ei dyddiad geni hi a dyddiad marwolaeth ei mam yr un fath.

 © Hawlfraint 2015

Mae'n dod i'r casgliad taw hi laddodd ei mam.

CERDDORIAETH '*HORROR*'

TRAETHYDD Pan mae Angharad tua un ar ddeg oed, ar fws ar y ffordd 'nôl o'r dre, mae Angharad ac Anti June yn cael eu gwahanu.

DYNES DDIEITHR No need to ask if she's yours. Spittin' image she is an' all.

TRAETHYDD Mae hyn yn digwydd yn aml, ac mae'n gwylltio Angharad bod Anti June byth yn cywiro pobl. Y rheswm nad ydy Anti June yn cywiro'r ddynes y tro hwn ydy ei bod hi wrthi'n cael 'asthma attack' – y fogfa. Mae hi'n marw'n fuan ar ôl dod oddi ar y bws. Mae Angharad yn teimlo'n euog. Mae hi nawr yn gyfrifol am ladd dau berson!

ANGHARAD Hwyl, Dad!

IFAN Hwyl, cariad!

TRAETHYDD Erbyn i Angharad fynd i'r ysgol uwchradd, mae galw mawr ar Ifan i gyfeilio i gantorion talentog a rhai, hm – llai talentog ...

CANTORES 2 'Na beth yw cheek!

TRAETHYDD Ac mae'n cael comisiwn i gyfansoddi darn o waith ar gyfer Steddfod Caerdydd 1978. Ma' 'na lot o ganmol, ond mae'n derbyn ambell i lythyr cas, dienw.

IFAN Didalent … Gwael … Ofnadwy!

TRAETHYDD Mae hyn yn effeithio ar y cerddor croendenau, ac mae'n dechrau yfed yn drwm.

Pan ddaw'r beilwyr i gasglu ei gar a'i biano – a'i lamp – mae'n amlwg nad ydy o wedi gweithio ers amser, a'i fod yn alcoholig.

Ar ddiwedd y nofel cawn wybod mai ymweliad â'r ysbyty i weld ei thad oedd pwrpas taith Angharad.

ANGHARAD Jest mewn pr … yd!

TRAETHYDD Ond nid dyna ddiwedd y stori. 'Nôl yn y tŷ, mae Angharad yn darganfod amlen ymysg pethau ei thad.

IFAN Nid fi yw tad Angharad. Nid Mary yw mam Angharad.

© Hawlfraint 2015

Anti June yw mam Angharad!

ANGHARAD Wi’n credu gath e’i eirio’n well yn y nofel.

TRAETHYDD Felly, i grynhoi, Anti June oedd mam Angharad. Cafodd ei threisio a chafodd fabi o ganlyniad. Cafodd y babi, sef Angharad, ei rhoi i'w chwaer Mary a’i gŵr Ifan er mwyn arbed cywilydd – rhywbeth oedd yn gyffredin iawn yn y cyfnod. ’Dach chi’n gweld, ddim bod yn *stingy* oedden ni’n defnyddio'r un actores i chwarae’r ddwy ran.

Daw i wybod hefyd taw asthma laddodd ei mam wythnos ar ôl ei geni. Y fogfa, felly, laddodd Mary ac Anti June – ac nid hi.

CERDDORIAETH ‘*HORROR*’

ANGHARAD Felly allwch chi stopio’r nonsens *Psycho* ’na.

TRAETHYDD Mae Angharad yn penderfynu gadael Llundain a dod adre i Gaerdydd i fyw. Dyma ddiwedd y daith emosiynol a’r daith lythrennol.

© Hawlfraint 2015